

tarii și turcii, căci de acestia lesne și prea ușor s'ar fi apărat românii, mai ales de nu s'ar fi despărțit moldovenii și muntenii in două domnii, ci ar fi fost toți sub un cap ținând la olaltă. Dară despărțindu-se românii între sine, pre moldoveni îi asupria leșii séu polonii, pre munteni ungurii, și când și când pre moldoveni, și polonii și ungurii.“¹⁾ Tot același mai scrie următoarele: „Mă ocrotesc la feciorii comitelui Daniel Vass cel mai bătrân, ca la nisce ucenici ai mei, până voi s'evêrși munca acésta (chronica) pentru folosul românilor, dintre cari, unii mai vré-m'ar mort decât să scriu unele ca acestea.“²⁾ Și éráși: „Mai aduc ací un crisov ce se ține de prea luminata familiă a comitelui Vass de Çéga, ca să arêt, că de nu mi-ar fi stat familia acésta intru ajutoriu, eu cu ajutoriul românilor mei in veci n'ási fi scris chronica acésta, ba dóră o-ași fi și pârjolit de mult, atâta m'au necăjit românii dela carii am așteptat ajutoriu.“³⁾

Audiți români! și mai cu sémă voi bărbați inteligenți! cari sunteți așa de lesne aplecați, a atribuí vina suferințelor nóstre naționale tot numai străinilor și impregiurărilor nefavorabile? Atâta l'au necăjit românii dela carii a așteptat ajutoriu bietul Șincai, încât fără de ajutoriul străinilor era p'ací să-și pârjoléscă chronica, munca sa de deci de ani pentru aceiași români! Mai incape ore vre-un comentariu la aceste acuse grele, pentru ca să pètrundem in fundul inimei lui celei amărute, și să cunóscem cauza cea adevărată a amărăciunei sale?

Și, ce e mai dureros, acest necas al lui Șincai nu stă singuratic numai in analele vieței nóstre naționale. Casuri de asemenea natură ne arétă istoria mai pe tóte paginile in trecut ca și in present, încât mai că-mi vine a crede, că cauza lor originală, pisma, care cum țice Șincai, „și pre stră-

¹⁾ Chronica românilor de G. Șincai la a. 1412.

²⁾ Chronica de același a. 1365.

³⁾ Chronica de același a. 1510.